

การเสวนาเรื่อง

“ความสำเร็จในชีวิตสมรสของพ่อแม่ กุญแจสำคัญในการสร้างคุณภาพวัยรุ่น”

จัดโดย

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ร่วมกับ ฝ่ายประชาสัมพันธ์และสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ในวันพฤหัสบดีที่ 28 ตุลาคม 2547 เวลา 09.00 – 13.00 น.

ณ ห้องประชุมบริบท อาคารประสานมิตร (ตึก 3) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่ได้รับรางวัลระดับดีเยี่ยม

การเสวนาเรื่อง "ความสำเร็จในชีวิตสมรสของพ่อแม่ ภูมิปัญญาสำคัญในการสร้างคุณภาพวัยรุ่น"

จัดโดย

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ร่วมกับ ฝ่ายประชาสัมพันธ์และสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ในวันพฤหัสบดีที่ 28 ตุลาคม 2547 เวลา 9.00 – 13.00 น.

ณ ห้องประชุมบริบท อาคารประสานมิตร (ตึก 3) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

เวลา	กิจกรรม
9.00 – 9.30 น.	ลงทะเบียน
9.30 – 9.45 น.	พิธีเปิด กล่าวรายงาน โดย อาจารย์ ดร.วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ กล่าวเปิดการเสวนา โดย ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9.45 – 11.45 น.	เสวนาเรื่อง "ความสำเร็จในชีวิตสมรสของพ่อแม่ ภูมิปัญญาสำคัญในการสร้าง คุณภาพวัยรุ่น" กล่าวนำ และดำเนินการเสวนา โดย ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สุวรรณทัต อดีตผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ กิตติเมธี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้ร่วมเสวนา : - รองศาสตราจารย์งามตา วนินทานนท์ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ - แพทย์หญิงอัมพร เบญจพลพิทักษ์ ผู้อำนวยการศูนย์สุขภาพจิตที่ 13 กรมสุขภาพจิต - ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุวิทย์ สรณารักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบวรเมณฑิมา - คุณประชิด สุขอนันต์ นักวิชาการสาธารณสุข 6 จ.เพชรบุรี
11.45 – 12.00 น.	ตอบข้อซักถาม
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน

บ่อยครั้งที่เราเห็นข่าววัยรุ่นมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม บางคนรุนแรงขนาดทำร้ายร่างกายคนอื่น หรือทำร้ายร่างกายตัวเอง ถ้าสืบสาวกลับไป ครอบครัวเป็นสาเหตุสำคัญ วัยรุ่นบางคนเติบโตมากับ ครอบครัวที่เครียด พ่อแม่ทะเลาะกันบ่อย ไม่มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน เมื่อเขาเติบโตเป็นวัยรุ่น ประสบการณ์ดังกล่าวนี้ ทำให้เด็กเป็นโรคขาดรัก อาจกลายเป็นคนก้าวร้าวและคบเพื่อนไม่ดี ข้อมูลชี้ว่า ครอบครัวสภาวะเครียดมีแนวโน้มเพิ่ม 5% ในทุก 5 ปี

แล้วอะไรจะเป็นตัวชี้วัดครอบครัวของคุณว่า อยู่ในภาวะเครียด ที่ผ่านเราไม่สามารถจะประเมิน สภาวะเครียดในครอบครัวที่มีผลต่อเด็กได้ หากแต่มาวันนี้ รศ.งามตา วนินทานนท์ และคณะ สร้างนวัตกรรมใหม่ขึ้นมาเป็นเครื่องชี้วัด สภาวะเครียดในครอบครัว เพื่อจะทำให้รู้ว่า “ครอบครัว” ของ “คุณ” อยู่ในภาวะเครียดเพียงใด

จากผลงานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวไทย ผลงานวิจัยระดับดีเยี่ยม สาขาสังคมวิทยา ประจำปี 2547 จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช)

ครอบครัวเครียดตัวการหลักสู่ปัญหาวัยรุ่น นักวิจัยดีเด่นประจำปี 47 แนะนำสังคมช่วยเฝ้าระวัง

รศ. งามตา วนินทานนท์ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว) หัวหน้าโครงการวิจัย เปิดเผยว่า ลักษณะจิตใจและพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของ วัยรุ่น สาเหตุสำคัญมาจากความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ เด็กกับ พ่อแม่ รวมทั้งเด็กกับพี่น้อง ที่สำคัญที่สุดคือพ่อแม่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นต่อกัน ทะเลาะเบาะแว้ง ไม่สามัคคีปรองดองกัน แต่ยังคงทนอยู่ด้วยกันทำให้ สภาพเช่นนี้สร้างความเครียดในครอบครัวมากที่สุด และส่งผลเสียต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็กอย่างรุนแรง อาจรุนแรงกว่าที่เด็กอยู่ในสภาพครอบครัว แตกแยกไปแล้ว เด็กที่อยู่ในสภาวะครอบครัวเครียด มักมีความวิตกกังวลสูง ปรับตัวทางอารมณ์สังคม ได้ไม่ดี เช่น ขาดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น ไม่รู้ว่าจะทำตนอย่างไรจึงจะเป็นที่ยอมรับของคนอื่น อาจ กลายเป็นคนก้าวร้าว ตรงกันข้าม ถ้าเด็กอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่รักใคร่สามัคคีกันดี เด็กจะเติบโตเป็น คนมีสุขภาพจิตดี มีการปรับตัวทางอารมณ์สังคมดี ส่งผลให้สามารถคิดสร้างอนาคต เห็นว่าต้องทำดี วันนี้เพื่ออนาคตที่ดีในวันข้างหน้า มีความเชื่อมั่นว่าทำดียอมได้ดี คบเพื่อนดี ไม่ก้าวร้าวเก็บกด สำหรับ แนวโน้มของครอบครัวสภาวะเครียด ขณะนี้เพิ่มขึ้นประมาณ 5% ในทุก 5 ปี ถ้าไม่มีการเฝ้าระวังและ หาทางแก้ไขอย่างถูกต้อง จะบั่นทอนคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นไทย ซึ่งเป็นอนาคตของชาติอย่างมาก

ผลวิจัยชิ้นนี้ยังชี้ว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสราบรื่นและยั่งยืนได้นั้น ประการสำคัญคือ สามีภรรยาต้องมีความรู้สึกใกล้ชิดผูกพันกันมาก เช่นมีความไว้วางใจ พร้อมร่วมทุกข์ สุข ให้ความช่วยเหลือกันร่วมแก้ปัญหา นอกจากนี้คู่สมรสยังต้องให้ความสำคัญกับชีวิตครอบครัว เห็นว่า คู่ของตนดี มีประโยชน์ รักและพอใจ และรับรู้ว่าครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจดีพอสมควรปัจจัยดังกล่าว พบสอดคล้องกันในคำตอบของทั้งสามีและภรรยา ยังมีปัจจัยที่เป็นคำตอบเฉพาะฝ่ายสามีคือ การรับรู้ภรรยาของตนเป็นคนดี ใกล้ชิดศาสนา ส่วนคำตอบเฉพาะฝ่ายภรรยา คือ การให้ความสำคัญกับการสื่อสารระหว่างกัน และการใช้วิธีนุ่มนวลในการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างคู่สมรส

หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสถาบันครอบครัว สามารถใช้ผลวิจัยดังกล่าวในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคู่ของคนไทยได้อย่างถูกทิศทาง

.....

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทร. โทรสาร 0 - 2258 - 4482 , 0 - 2262 - 0809

โทร. 0 - 2664 - 1000 ต่อ 5223, 5224, 5229

รายงานการวิจัยย่อ

การวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวไทย*

An Analysis of Marital Quality Indicators in Thai Families : Antecedents and Consequences

คณะผู้วิจัย

รศ.งามตา	วณิชานนท์
รศ.ดร.ดุยฉี	โยเหลา
รศ.วันเพ็ญ	พิศาลพงศ์
อ.ดร.วิลาศลักษณ์	ชวัลดี
อ.อุษา	ศรีจินดารัตน์

2545

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย ครอบครัวเป็นแหล่งยุทธศาสตร์หนึ่งที่ถูกกำหนดให้เป็นกลไกการสร้างคนที่มีคุณภาพแก่ประเทศชาติ แต่ปรากฏจากผลการวิจัยในอดีตระบุว่า ปัญหาเยาวชนมีจิตใจและพฤติกรรมเบี่ยงเบนทุกวันนี้ มีสาเหตุสำคัญมาจากการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีคุณภาพชีวิตสมรสที่ไม่ราบรื่น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาระบบดัชนีคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวไทย ซึ่งเป็นด้านหนึ่งของดัชนีทางสังคม อันหมายถึง เครื่องมือวัดเชิงปริมาณซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมทางสังคมหนึ่ง “ระบบดัชนีทางสังคม” ให้ข้อสรุปในรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างครอบคลุม โดยใช้ดัชนีหลายตัวแปรร่วมกัน มีดัชนีสำคัญ 3 กลุ่ม คือ **ดัชนีเชิงเหตุ** **ดัชนีแกนกลาง** และ**ดัชนีเชิงผล** ซึ่งแต่ละกลุ่มมีดัชนีทางสังคมตั้งแต่สองด้านขึ้นไปเป็นตัวชี้วัด ส่วน “คุณภาพชีวิตสมรส” เป็นลักษณะทั้งด้านคุณภาพและปริมาณของปฏิสัมพันธ์และการทำหน้าที่ของกลุ่มสมรสหลายด้าน ในการวิจัยนี้วัดด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส **ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส** หมายถึง ปริมาณความสัมพันธ์ที่ผู้เป็นสามีหรือภรรยามีต่อคู่สมรสของตนทั้งทางด้านดีและไม่ดี เช่น การแสดงความเห็นใจซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือกัน หรือปริมาณความขัดแย้ง ห่างเหิน ไม่เข้าใจกัน ในกรณีให้บุตรเป็นผู้รายงาน ให้ชื่อตัวแปรว่า การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา

วัตถุประสงค์ในการวิจัย มี 3 ประการ **ประการแรก** ศึกษาปัจจัยที่อาจเป็นสาเหตุของการมีคุณภาพชีวิตสมรสที่ดีระหว่างสามีภรรยา ประกอบด้วย ปัจจัยเชิงเหตุด้านสถานการณ์ภายนอก-ภายในครอบครัว และลักษณะทางจิตใจของบุคคลเป็นหลัก **ประการที่สอง** ศึกษาปัจจัยที่อาจเป็นผลของคุณภาพชีวิตสมรส ได้แก่ ผลทางตรงที่เกิดแก่ลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมบางด้านของผู้เป็นบุตร ตลอดจน ผลทางอ้อมผ่านการรับรู้ของบุตร เช่น การรับรู้ถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับ การรับรู้สถานะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว การรับรู้ความสามารถในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างบิดากับมารดา เป็นต้น **ประการที่สาม** ทำการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวแปรด้านความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา เป็นดัชนีแกนกลาง

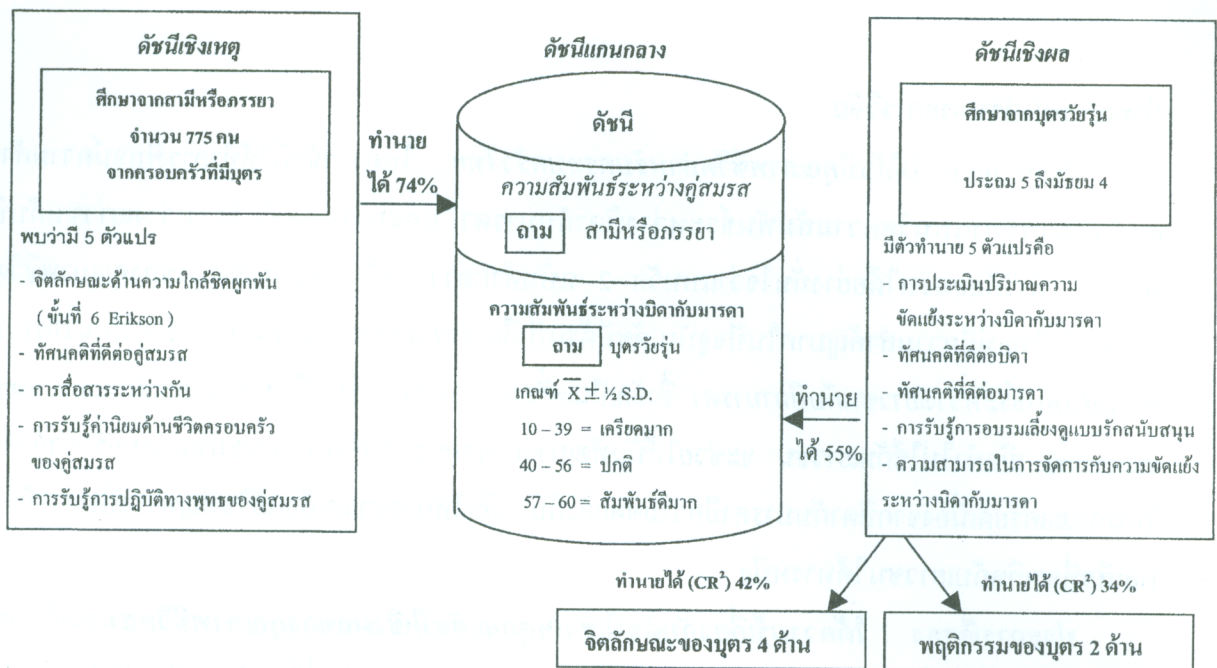
* ทูลอดหนุนการวิจัยและพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สรุปผลการวิจัย งานวิจัยนี้แบ่งดำเนินการเป็น 2 งานย่อย **งานวิจัย 1 ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส** กับกลุ่มตัวอย่าง สามีหรือภรรยาจำนวน 962 คน มีอายุเฉลี่ย 35.05 ปี ระยะเวลาที่อยู่ร่วมกันเฉลี่ย 10.27 ปี จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นในกลุ่มสามีภรรยาเฉพาะที่มีบุตรจำนวน 775 คน พบว่า ลักษณะจิตใจด้านความใกล้ชิดผูกพัน ทักษะที่ดีต่อคู่สมรส การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การรับรู้ค่านิยมด้านชีวิตครอบครัวและการรับรู้การปฏิบัติทางพุทธศาสนาของคู่สมรส เป็นปัจจัยที่ร่วมกันทำนายปริมาณความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสได้ร้อยละ 74 กล่าวได้ว่า ยิ่งสามีหรือภรรยามีความใกล้ชิดผูกพัน (ทางจิตใจ) มาก มีทักษะที่ดีต่อกันมาก มีการสื่อสารระหว่างกันอย่างเหมาะสมมาก ให้ความสำคัญกับการใช้ชีวิตในครอบครัวมาก และรับรู้ว่าคุณสมรสของตนมีการปฏิบัติทางพุทธศาสนามากเท่าใด ก็ยังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่สมรสมากเท่านั้น

งานวิจัย 2 ทำการศึกษาปัจจัยเชิงผลของการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา กลุ่มตัวอย่าง คือ บิดามารดาและบุตรวัยรุ่นจากครอบครัวเดียวกัน จำนวน 1,089 ครอบครัว บิดามารดามีอายุเฉลี่ย 39.90 ปี ระยะเวลาที่อยู่ร่วมกันกับคู่สมรสเฉลี่ย 16.15 ปี บุตรมีอายุเฉลี่ย 13.14 ปี จากผลการวิเคราะห์อิทธิพลพบว่าการรับรู้ว่าคุณสมรสของตนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ส่งผลทางตรงต่อการมีสุขภาพจิตที่ดีของวัยรุ่น และส่งผลทางอ้อมต่อลักษณะจิตใจ 4 ด้าน (การมีพัฒนาการทางจิตสังคมขั้นที่ 1-4 อย่างเหมาะสม การบรรลุเอกลักษณ์แห่งตน มีลักษณะมุ่งอนาคตและความเชื่ออำนาจภายในตนสูง) และพฤติกรรม 2 ด้าน (การคบเพื่อนอย่างเหมาะสมและมีความก้าวร้าวน้อย) ผ่านทางกลุ่มตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติต่อกันในครอบครัวของเยาวชน 6 ตัวแปร (การรับรู้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและใช้เหตุผลมาก มีทัศนคติที่ดีต่อบิดาและมารดาและการรับรู้ว่าคุณสมรสสามารถจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบิดากับมารดาได้มาก) เมื่อทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้กลุ่มตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติต่อกันในครอบครัว 6 ตัวแปร เป็นตัวทำนายการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาของเยาวชนโดยรวม พบว่า สามารถทำนายได้ร้อยละ 55 กล่าวได้ว่า เยาวชนเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี เนื่องจากรับรู้ว่าคุณสมรสของตนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และตนเองมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบิดามารดาด้วย สำหรับเยาวชนที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมดี บรรลุเอกลักษณ์แห่งตน มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง และมีความเชื่ออำนาจในตนสูง (เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำมากได้มาก) เนื่องจากเป็นผู้ที่รับรู้ว่าคุณสมรสได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักและความมีเหตุผลมาก มีทัศนคติที่ดีต่อบิดาและมารดา รับรู้ว่าคุณสมรสสามารถจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบิดากับมารดาได้ รวมทั้งรับรู้ว่าคุณสมรสของตนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และตนเองมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบิดามารดาด้วย

ภาพ 1 แสดงระบบดัชนีความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา

จากภาพ 1 แสดงระบบดัชนีความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา ประกอบด้วย ดัชนีแกนกลาง ในที่นี้คือ เครื่องชี้วัดปริมาณความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบช่วงคะแนนของแบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดาตามเกณฑ์ต่างๆ ในงานวิจัย 2 พบว่า ช่วงคะแนน 3 ช่วงที่ถูกแบ่งโดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยบวกและลบครึ่งหนึ่งของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$) เป็นช่วงคะแนนที่สามารถจำแนกตัวแปรเชิงผลกลุ่มการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อกันในครอบครัว 6 ด้าน กลุ่มลักษณะทางจิตใจ 5 ด้าน และกลุ่มพฤติกรรม 2 ด้านของเยาวชนได้อย่างเด่นชัดที่สุด ดังนั้น ถ้าเยาวชนคนไหนคนใดได้คะแนนจากการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดาในช่วง 10-39 คะแนน จัดเป็นเยาวชนซึ่งคาดได้ว่ากำลังตกอยู่ในครอบครัวที่มีสถานะเครียดมาก เนื่องจากบิดากับมารดา มีความสัมพันธ์ไม่ดีต่อกันมาก ผลที่อาจเกิดขึ้นกับเยาวชนโดยตรง คือ เยาวชนมีสุขภาพจิตไม่ดี มักรับรู้ว่ามีบิดามารดาขัดแย้งกันมาก มีทัศนคติที่ดีต่อบิดาและมารดาน้อย รับรู้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย เป็นต้น ซึ่งการรับรู้ในลักษณะดังกล่าวส่งผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของเยาวชนที่ศึกษาในครั้งนี้อีกทอดหนึ่ง สำหรับปัจจัยที่คาดว่าจะอาจเป็นสาเหตุสำคัญของการมีความสัมพันธ์ไม่ดีระหว่างสามกับภรรยา (บิดากับมารดา) จากผลการพิสูจน์ในงานวิจัย 1 ก็คือ การมีลักษณะจิตใจด้านความใกล้ชิดผูกพันกับคู่สมรสน้อย มีทัศนคติที่ดีต่อคู่สมรสน้อย มีการสื่อสารระหว่างกันน้อย รับรู้ว่าคุณสมบัติของตนเองให้ความสำคัญด้านชีวิตครอบครัวน้อย และยังรับรู้ว่าเขาหรือเธอปฏิบัติตามหลักศานาน้อยด้วย กล่าวได้ว่า ดัชนีแกนกลาง ซึ่งชี้วัดความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส (บิดากับมารดา) กลุ่มดัชนีเชิงเหตุของความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสและกลุ่มดัชนีเชิงผลของความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา ส่วนใดส่วนหนึ่งในสามส่วนนี้สามารถใช้เป็นตัวทำนายหรืออธิบายเหตุและผลที่อาจเกิดขึ้นในอีกสองส่วนได้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ประการแรก ได้ดัชนีคุณภาพชีวิตสำหรับครอบครัวไทย ในการวิจัยนี้ได้ทำการพิสูจน์ความสำคัญและบทบาทของแบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา และความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา ทำให้ยอมรับได้อย่างมั่นใจว่าแบบวัด 2 ฉบับดังกล่าว เป็นดัชนีแกนกลางของคุณภาพชีวิตในครอบครัวไทยที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน ดัชนีด้านนี้ คือ ดัชนีความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา และความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา ซึ่งจัดเป็นเครื่องตรวจอาการหรือเครื่องเตือนเบื้องต้น (early warning indicators) เมื่อนำไปใช้กับเยาวชน จะช่วยให้นักพัฒนาเยาวชนสามารถค้นหาเยาวชนที่ครอบครัวกำลังตกอยู่ในสถานะเครียดเนื่องจากบิดากับมารดาที่มีความขัดแย้งกัน เพื่อให้การช่วยเหลือแก้ไขปัญหานั้น เป็นการป้องกันผลเสียที่จะเกิดกับเยาวชนได้ทางหนึ่ง

ประการที่สอง ได้ความรู้เกี่ยวกับดัชนีเชิงเหตุและดัชนีเชิงผลของคุณภาพชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส (บิดากับมารดา) สืบเนื่องจากผลการวิจัยในอดีตที่ชี้ชัดว่านักเรียนวัยรุ่นซึ่งรายงานว่าบิดากับมารดาที่มีความสัมพันธ์ขัดแย้งกันมาก ขาดความปรองดองกัน เป็นผู้ที่มีลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมเหมาะสมน้อยกว่านักเรียนที่รายงานว่าบิดากับมารดาที่มีความสัมพันธ์ขัดแย้งกันน้อยและมีความปรองดองกันดี การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นความพยายามอย่างต่อเนื่องอีกระดับหนึ่งในการศึกษาค้นคว้าอย่างครบกระบวนการ นั่นคือ ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับการมีความสัมพันธ์ที่ดีหรือไม่ดีระหว่างคู่สมรส (ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีบุตร ร้อยละ 81.6 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) และศึกษาปัจจัยเชิงผลที่เกิดขึ้นกับจิตใจและพฤติกรรมของบุตรอันเนื่องมาจากการรับรู้ความสัมพันธ์ที่ดีหรือไม่ดีของบิดากับมารดา

ประการที่สาม ได้ข้อสรุปว่า ควรจะพัฒนาลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวด้านใดบ้าง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในครอบครัว ในงานวิจัย 1 ผลการวิจัยชี้ว่า ควรพัฒนาลักษณะทางจิตใจของสามีและภรรยา ด้านความใกล้ชิดผูกพันและทัศนคติต่อคู่สมรส และควรพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างคู่สมรสและทักษะการจัดการกับความขัดแย้งแบบบวกให้มากขึ้น แต่ลดการใช้วิธีการจัดการกับความขัดแย้งแบบลบให้น้อยลง ส่วนในงานวิจัย 2 ผลการวิจัยชี้ว่า ในกลุ่มบิดาและมารดา ควรให้การพัฒนาทักษะด้านการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลแก่บิดามารดา โดยเฉพาะบิดามารดาที่มีบุตรวัยรุ่นชายหญิงเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และควรพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารในครอบครัว โดยเฉพาะในกลุ่มบิดาที่มีบุตรชายวัยรุ่น สำหรับเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนอายุมาก (15 – 18 ปี) และมีผลการเรียนต่ำ ควรพัฒนาเยาวชนให้มีทัศนคติที่ดีต่อบิดาและมารดามากขึ้น ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยเสนอให้ดำเนินการสร้างต้นแบบพัฒนาทักษะสำคัญๆ ดังกล่าว และทำการวิจัยเชิงทดลองประเมินผลต้นแบบก่อนเพื่อนำมาต้นแบบพัฒนาเหล่านี้ไปใช้ฝึกอบรมบิดามารดาและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายประเภทต่างๆ ได้อย่างมั่นใจ

ศักยภาพในการพัฒนาไปสู่ภาคอุตสาหกรรม ดังนั้นคุณภาพชีวิตครอบครัวไทย 2 ด้านนี้ จัดเป็น**สิ่งประดิษฐ์ทางพฤติกรรมศาสตร์** ที่สามารถนำไปใช้ตรวจสอบสภาพความสัมพันธ์ในครอบครัวทั่วไปได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยผ่านทางการรับรู้ของเยาวชนผู้เป็นบุตร และ/หรือ ทางบิดามารดา คะแนนของผู้ตอบสามารถนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้จากการวิจัย ทำให้นักพัฒนาทราบว่าควรจะต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร เช่น ช่วยเหลือเยาวชนแก้ไขปัญหา เสริมสร้างป้องกัน หรือส่งเสริมสนับสนุนเพื่ออนุรักษ์สัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีอยู่แล้วให้คงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

กิจกรรมประยุกต์ใช้ดัชนีคุณภาพชีวิตสมรส

“ครอบครัวของท่านเข้มแข็งจริงหรือ”

เอกสาร

1. แบบวัดประเภทมาตราประเมินรวมค่า (Summated Ratings) 2 แบบวัด คือ
แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส (สำหรับผู้ใหญ่) และแบบวัด
ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ (สำหรับเยาวชน)
2. เอกสารประกอบการให้คะแนนในแบบวัดของผู้ตอบแต่ละคน
3. ความหมายของคะแนนที่ได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ให้แบบวัดแก่ผู้ใหญ่ที่สนใจตอบ ซึ่งมีสถานภาพเป็นพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง เด็ก
และเยาวชน
2. แนะนำวิธีการให้คะแนนด้วยตนเองในแบบวัดที่แต่ละบุคคลตอบ
3. เสนอความหมายของคะแนนที่แต่ละบุคคลได้รับ โดยเสนอเป็นช่วงคะแนน 3 ช่วง
(มาก ปานกลาง และน้อย) ความหมายของคะแนนสรุปจากผลการวิจัย พร้อม
อภิปรายผลที่อาจเกิดขึ้น และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไป ซึ่งเป็นการนำ
เสนอบนพื้นฐานของผลการวิจัยอย่างน้อย 2 เรื่อง (งามตา วนิันทนนท์ และ
คณะ. 2545 : ดวงเดือน พันธุมนาวิน งามตา วนิันทนนท์ และคณะ. 2536)

กิจกรรม : ครอบครัวของท่านเข้มแข็งจริงหรือ

ชุดสำหรับผู้ใหญ่

คำแนะนำในการตอบ

ให้ท่านนึกถึงคนภายในครอบครัวของท่านเอง ในส่วนนี้ให้เน้นที่สามี หรือภรรยา แล้วพิจารณาว่าคนผู้นั้นมีลักษณะต่อไปนี้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด แล้วให้ขีด / ลงบนเส้นตัวเลือก จาก จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง หรือไม่จริงเลย เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ

กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ข้าพเจ้ามักเกิดความวิตกกังวลเพราะคู่สมรสของข้าพเจ้าเป็นเหตุ

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้าและครอบครัวของข้าพเจ้ารักใคร่กลมเกลียวกันดี

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

3. ข้าพเจ้าสามารถพึงพาคู่สมรสของข้าพเจ้าได้

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

4. ข้าพเจ้าไม่ค่อยได้พบหน้าและพูดจากับคู่สมรสของข้าพเจ้ามากนัก

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

5. ข้าพเจ้ามักหลบหลีกไม่yakพบหน้าคู่สมรส

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6. ข้าพเจ้ามักจะให้กำลังใจแก่คู่สมรส

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ข้าพเจ้ามักมีเรื่องกลุ้มใจเนื่องจากคู่สมรสเป็นเหตุ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ข้าพเจ้าต้องร้องไห้เพราะคู่สมรสบ่อยครั้ง

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ข้าพเจ้ามีความสุขภายในครอบครัว

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ข้าพเจ้าเอาใจใส่ทุกข์สุขของคู่สมรสอย่างสม่ำเสมอ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

กิจกรรม : ครอบครัวของท่านเข้มแข็งจริงหรือ

ชุดสำหรับเยาวชน

คำแนะนำในการตอบ

ให้นักเรียนนึกถึงคนภายในครอบครัวของนักเรียนเอง ในส่วนนี้ให้เน้นที่แม่ หรือ พ่อ หรือผู้ปกครองที่ใกล้ชิดกับนักเรียนที่สุด แล้วพิจารณาว่าคนผู้นั้นมีลักษณะต่อไปนี้หรือไม่เพียงใด แล้วให้ขีด / ลงบนเส้นตัวเลือกจาก จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง หรือไม่จริงเลย เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ

กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. แม่ของฉันมักเกิดความวิตกกังวลเพราะพ่อ (หรือพ่อเลี้ยง หรือคนอื่นในครอบครัวที่มีใช้ตัวฉัน) เป็นเหตุ

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ก่อนข้างจริง	----- ก่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย

2. พ่อแม่ (หรือผู้ปกครอง) ของฉันรักใคร่กลมเกลียวกันดี

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ก่อนข้างจริง	----- ก่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย

3. แม่ของฉันสามารถพึ่งพาพ่อได้

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ก่อนข้างจริง	----- ก่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย

4. แม่ของฉันไม่ค่อยได้พบหน้าและพูดจากับพ่อของฉันมากนัก

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ก่อนข้างจริง	----- ก่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย

5. แม่ของฉันมักหลบหลีกไม่อยากพบหน้าพ่อ

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ก่อนข้างจริง	----- ก่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย

6. แม่ของฉันมักจะให้กำลังใจแก่พ่อ

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

7. แม่ของฉันมักมีเรื่องกลุ้มใจเนื่องจากพ่อเป็นเหตุ

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

8. แม่ของฉันต้องร้องไห้เพราะพ่อบ่อยครั้ง

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

9. แม่ของฉันมีความสุขภายในครอบครัว

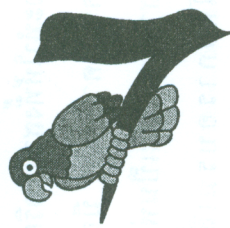

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

10. พ่อเอาใจใส่ทุกข์สุขของแม่อย่างสม่ำเสมอ

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

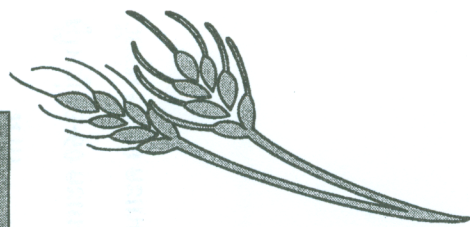
กิจกรรม : กรอบครัวของท่านเข้มแข็งจริงหรือ

ชุดคำถาม ทั้งผู้ใหญ่-เยาวชน

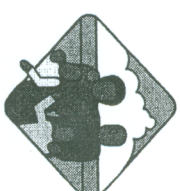
ข้อคำถามความหมายทางบวก 2, 3, 6, 9, 10

ข้อคำถามความหมายทางลบ 1, 4, 5, 7, 8

คะแนน	มาก	ปานกลาง	น้อย
ผู้ใหญ่ :	53-60	43-52	10-42
วัยรุ่น :	57-60	40-56	10-39

กิจกรรม : ครอบครัวของท่านเข้มแข็งจริงหรือ

คะแนน	ความหมาย	ผล	ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไป
มาก ผู้ใหญ่ 53-60 คะแนน วัยรุ่น 57-60 คะแนน	ครอบครัวนี้สามีหรือภริยาหรือบุตร รายงาน ว่า พ่อแม่ (หรือคนกับคู่สมรส) มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันมาก มีความเข้าใจ กัน เห็นใจกัน สามีหรือภริยาใคร่ถามถึง กัน มากกว่าครอบครัวอื่นๆ พ่อแม่เป็น พี่ พี่น้องและกันไม่ได้ ไม่ทอดทิ้ง ห่าง เหินกัน มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นให้ คำแนะนำปรึกษาเมื่อมีความ มีปัญหา จนช่วยผ่อนคลายความวิตก กังวลไปได้ นอกจากนั้นผู้ใหญ่ทั้งสองยัง มีการขัดแย้งถึงขั้นโต้เถียงทำร้ายกันน้อย หรือไม่มีเลย	ครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก จะทำให้ทั้งสามี ภริยา และบุตรในครอบครัว มีความสุข มีสุขภาพจิตดี พ่อแม่ สามารถที่จะเป็นพ่อแม่ที่ดีของบุตรได้ โดยการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรัก สนับสนุนมาก และใช้เหตุผล ไม่ใช้ อารมณ์กับบุตร การอบรมเลี้ยงดูทั้งสอง แบบนี้จะทำให้บุตรเป็นคนดี เก่ง และมี ความสุข เด็กจะมีพฤติกรรมที่ดีงาม เช่น คบเพื่อนเหมาะสม ไม่ไปเสพติด มีปัญหา จะมาปรึกษาพ่อแม่มากกว่าไปถามคนอื่น	ความเข้มแข็ง กลมเกลียวในครอบครัว ของคุณ สร้างขึ้นมาจากจิตใจและการกระทำของ พ่อ แม่ และลูกๆ ร่วมกัน สามีเป็นจุดเริ่มต้น ท่าน เป็นคนรักภริยาและลูก ไม่เสื่อมคลาย ภริยา (หรือ แม่) จึงมีความสุขในครอบครัว สามารถเข้าใจได้ สามี และลูกได้อย่างเหมาะสม ส่วนลูกก็ทำตน เป็นคนดี ขยันเรียนสม่ำเสมอ มีความรักและ ศรัทธาในพ่อแม่ ความดีเช่นนี้ทุกฝ่ายจะต้องตั้งใจ ที่จะหวงแหนรักษาเอาไว้ แม่บางฝ่ายจะเปลี่ยน ไปบ้างในอนาคต ก็ให้หันเอาอดีตซึ่งงดงามนี้มา เป็นกำลังใจ ให้หันกลับมาสร้างความเข้มแข็ง ของครอบครัวให้ตลอดไป เพื่อเป็นฐานกำลัง ในการสร้างลูกหลานที่จะเป็นอนาคตที่สำคัญ ของชาติต่อไป

- จากผลวิจัย
- 1) งานตา วินันทานนท์ และคณะ (2545) การวิเคราะห์ทัศนคติและผลของคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวไทย
  - 2) ดวงเดือน พันธุมนาวิน งานตา วินันทานนท์ และคณะ (2536) ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสถานะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน

กิจกรรม : ครอบครัวของท่านเข้มแข็งจริงหรือ

คะแนน	ความหมาย	ผล	ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไป
ปานกลาง ผู้ใหญ่ 43-52 คะแนน วัยรุ่น 40-56 คะแนน	ครอบครัวของคุณมีความเข้มแข็งปานกลาง ซึ่งหมายถึงว่ามีความสนใจในความเป็นอยู่ระหว่างกันของพ่อ แม่ ลูก มากบ้าง น้อยบ้าง หรือเป็นครั้งคราว บางทีก็ห่างเหินกัน บางเวลาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้คำปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพียงบางครั้ง จึงอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันขึ้น หรือคาดหวังในสิ่งที่อีกคนทำไม่ได้ อาจเกิดสภาพตึงเครียด ทะเลาะวิวาทกันเป็นครั้งคราว ในครอบครัวจนอาจลุกลามไปสู่ความห่างเหินกันมากขึ้นได้ถ้าไม่ระวัง	สมาชิกในครอบครัวไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ในครอบครัวชนิดนี้ อาจเกิดความสับสน ไม่แน่ใจในสัมพันธภาพที่มีต่อกันในครอบครัว ความคาดหวังที่จะได้รับคำแนะนำปรึกษา หรือการปลอบใจเมื่อเกิดปัญหา จึงมีในระดับปานกลาง คนที่เกิดปัญหาอาจต้องหันไปพึ่งพาคนนอกเกิดปัญหาอาจต้องหันไปพึ่งพาคนนอกครอบครัวอีกด้วย โดยเฉพาะบุตรที่เป็นวัยรุ่น อาจมีสุขภาพจิตที่ไม่ค่อยดี ไม่รู้สึกรักบ้าน รักพ่อแม่เท่าที่ควร รู้สึกว่าพ่อแม่ไม่รักและหวังดีต่อตนมากพอ และใช้อารมณ์กับตนอย่างไร้เหตุผล ในบางครั้งอาจเป็นเครื่องคอยผลักดันให้วัยรุ่นที่จิตใจอ่อนแอหันไปหาเพื่อนๆ เป็นที่พึ่งมากกว่าพ่อแม่	ครอบครัวของคุณยังมีอนาคตอันสดใส ถ้าคุณทุกคนหันมาคิดและกระทำดังต่อไปนี้ ฝ่ายสามีควรใช้เวลากับครอบครัวให้มากขึ้นกว่าเดิม พากันไปทัศนจร หรือไปรับประทานอาหารที่ทุกคนชอบร่วมกันให้บ่อยขึ้น ส่วนฝ่ายภริยาควรพยายามพูดคุยกับสามี และบุตรให้มากขึ้นในเรื่องที่พวกเขาสนใจ แสดงความรักและหวังดีที่ทุกคนพอใจ เมื่อพบกับสามีและบุตรทำตนให้ทุกคนชื่นใจ อย่าอยู่ใกล้ให้ลดการพูดจาต่อว่าต่อขาน บ่นว่า ดุด่า ขวนทะเลาะ ให้มองข้ามสิ่งที่ไม่ดีของเธอ แต่กล่าวชื่นชมสิ่งที่ดีงามในแต่ละวันของกันและกันให้บ่อยขึ้น แสดงความเอื้ออาทรต่อความเหน็ดเหนื่อยของคนอื่น ให้ทุกคนโดยเฉพาะภริยาใส่ใจในการปฏิบัติทางศาสนาให้มากขึ้นจะทำให้จิตสงบ และช่วยสถานการณ์ของครอบครัวได้

กิจกรรม : ครอบครัวของท่านเข้มแข็งจริงหรือ

คะแนน	ความหมาย	ผล	ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไป
น้อย ผู้ใหญ่ 10-46 คะแนน วัยรุ่น 10-39 คะแนน	คนในครอบครัวยังมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด สมาชิกไม่ค่อยกลับบ้าน ปรึกษาไม่เข้าใกล้ แต่กลับถอยห่าง เพราะสามีมักทำให้ตนเกิดความเครียด มีการทะเลาะวิวาทกันมากกว่าจะพูดคุยกันอย่างสงบ เมื่อปรึกษาและบุตรมีปัญหาที่หวังพึ่งพ่อแม่ไม่ได้น้อย ต่างคนต่างไปคนละทิศละทาง ฝ่ายสามีไม่สนใจครอบครัว ฝ่ายภริยาแสวงหาที่ปรึกษาในกลุ่มเพื่อนหรือญาติ บุตรอยู่ไม่ติดบ้าน เพราะบ้านมีความร้อนอบอ้าว ความสุขสงบ พ่อแม่ไม่สามารถจะแก้ปัญหาของตนเองหรือปัญหาของบุตรได้เลย	ครอบครัวประเภทนี้อาจทำให้เกิดผลเสียกับทุกฝ่าย ฝ่ายสามีอาจขาดความสุขในครอบครัว ต้องไปหาความสุขที่อื่น ก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมามาก และส่งผลกระทบต่อการทำงานด้วย ส่วนภริยาเป็นผู้ที่เดือดร้อนมากที่สุด เพราะมีความวิตกกังวล ขาดความสุข ช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือบุตรไม่ได้ อาจใช้ชีวิตด้วยความเครียดให้ตนเองอย่างไม่เหมาะสม ทำให้เสียสุขภาพ เสียเงิน เสียเวลา และทำลายครอบครัวมากยิ่งขึ้น ส่วนบุตรก็มีสุขภาพจิตไม่ดี ไม่ชอบ ไม่พอใจพ่อแม่ อยากหนีให้ห่างไกล หนีไปคบเพื่อนอย่างไม่เหมาะสม การเรียนตกต่ำ อาจเกิดปัญหาถูกลามไต่ถาม	ครอบครัวยังมีความเครียดมากนี้ อาจได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้นได้ถ้าฝ่ายพ่อ แม่ ถูกปรับเปลี่ยนจิตใจ และการกระทำกันคนละนิตินะน้อย ถ้าทำได้ เช่น สามีกับภริยาไปปรับคำคนละหน้าพอ ถ้าทำได้ เช่น สามีกับภริยาไปปรับคำแนะนำปรึกษาด้านครอบครัวจากนักจิตวิทยา ครอบครัวยังมีการทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยมากให้อยู่ห่างกันสักระยะหนึ่ง ส่งจดหมายหรือพูดคุยกันสั้นๆ ทางโทรศัพท์ ตามสารทุกข์สุขสวัสดีและกัน เมื่อคิดถึงกันมากขงจึงคอยกลับมาอยู่ร่วมกัน บุตรที่เป็นวัยรุ่นควรเป็นผู้ประสานสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ พูดถึงแม่ในทางที่ดีให้พ่อฟัง กล่าวถึงความดีของพ่อให้แม่ฟัง และอธิบายเจตนาหรือความจำเป็นของแต่ละฝ่ายไปในทางที่ดี ถ้าพ่อแม่ขัดแย้งกันมาก บุตรควรหาญาติสนิทมาเป็นบุคคลทดแทน หรือกลืนกลียช่วยเหลือกันในหมู่พี่น้องให้มากขึ้น หาเพื่อนที่ดีมาเป็นคู่คิด และขอคำแนะนำปรึกษาจากครูอาจารย์ที่เมตตา

